

KIRSAL KESİMDE MÜLKSÜZLEŞME VE YENİ İTTİFAKLAR

Aydınlık Dergisi, 30 Temmuz 2000

Yıldırım Koç

Ulusötesi sermayenin sözcüsü ve beyni Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü'nün son yıllarda az gelişmiş ülkelerde uygulattığı istikrar programları ve yapısal uyum programları, kırsal kesimde hızlı bir mülksüzleşmeye yol açıyor. Bu hızlı mülksüzleşme, bir dönem muhafazakar hükümetlerin destekçisi olan küçük üreticiliği bir süreç içinde radikalleştiriyor ve işçi sınıfı ile ittifak aramaya itiyor. Bu alandaki gelişmeler, Türkiye'den Tekgıda-İş, Tarım-İş, Şeker-İş, Toleyis, Oleyis gibi sendikaların da üyesi bulunduğu Uluslararası Gıda İşçileri Federasyonu'nun "toprak ve özgürlük projesi" adıyla kapsamlı bir girişimde bulunmasına da yol açtı.

Kırsal kesimde gelişen küçük köylü hareketi uluslararası düzeyde Via Campesina (Köylü Yolu) çatısı altında birleşiyor. Uluslararası Gıda İşçileri Federasyonu da Via Campesina ile yakın bir işbirliği gerçekleştirmeye çalışıyor.

Çeşitli ülkelerde de Uluslararası Gıda İşçileri Federasyonu'na bağlı sendikalarla köylü örgütlenmeleri arasındaki ilişkiler gelişiyor.

Bu ilişkilerin bir bölümünde, işçi sendikaları, bu nitelikteki örgütlenmelere destek sağlıyor. Örneğin, Filipinler'deki Ulusal Emek Federasyonu, ulusötesi şirketlerle iş yapan küçük üreticilerin kooperatifleşmesine yardımcı oldu. Filipinler'de Özgür Çiftçiler Federasyonu örgütünde ise tarım işçileriyle küçük üreticiler aynı çatı altında örgütleniyor. Hindistan'daki bazı sendikalar (Hint Ulusal Kırsal Emek Federasyonu, Kırsal Emek Derneği, Kırsal İşçiler Örgütü – Tek Cephe) yapıları içinde topraksız ve az topraklı köylüleri de barındırmaktadır.

Kendi Hesabına Çalışan Kadınlar Birliği (SEWA) Hindistan'da ağırlıklı kırsal kesimde etkinlik gösteren, yapısı içinde kendi hesabına çalışan 270 bin kadını toparlayan bir örgütlenmedir.

Afrika'da, ağırlıklı Fransızca konuşulan bölgelerde, çoğunlukla küçük üreticilerden oluşan sendikalar etkinlik göstermektedir. Uganda'da Ulusal Plantasyon ve Tarım İşçileri Sendikası, köylülerin kooperatiflerde örgütlenmesine ve çeşitli biçimlerde toplu görüşme yapmasına yardımcı olmuştur. Gana Genel Tarım İşçileri Sendikası kırsal kesimde kendi hesabına çalışan köylüleri de örgütlenmiştir. Sendika içindeki bir birim, küçük köylülere hizmet sunmaktadır.

Avrupa'da ise Romanya Toprak Sahipleri ve Ortakçılar Ulusal Federasyonu çiftçilerden oluşmaktadır. İspanya ve Portekiz'deki iki sendika ise küçük üreticileri de üyeliğe kabul etmektedir.

Latin Amerika'dan üç küçük üretici örgütü, Uluslararası Gıda İşçileri Federasyonu'na üyedir. Kosta Rika'da Tarım İşçileri Sendikası (SITRAP) üç köylü örgütüyle yakın bir işbirliği gerçekleştirmektedir. Honduras'taki bir sendika da köylü örgütleriyle ortak çalışmalar düzenlemektedir. Brezilya Tarım İşçileri Ulusal Konfederasyonu (CONTAAG) 9 milyon kırsal kesim işçisini ve çiftçiyi temsil etmektedir. Üyelerin yüzde 63'ü portakal, muz, pamuk ve kakao üretiminde çalışan küçük üreticilerden oluşmaktadır. Nikaragua'daki Tütün İşçileri Ulusal Federasyonu, kırsal kesim yoksullarının örgütlenmeleriyle yakın bir işbirliği içindedir.

Bunlar son yıllarda ortaya çıkan ilginç gelişmeler. 1950'li, 1960'lı ve 1970'li yıllarda ABD'nin yeşil kuşak kuramının tamamlayıcısı, öncelikle kırsal kesimde küçük üreticiliğin sürdürülmesi ve güçlendirilmesi ve ülkedeki istikrarın bu yolla sağlanmasıydı. Bir dönem istikrarın dayanağı olan küçük üreticilik, günümüzün değişen ekonomik ve siyasal koşullarına bağlı olarak yeniden radikalleşmekte ve işçi sınıfı ile ittifaka girmektedir. Türkiye'de de benzer bir durum söz konusudur. 29 Haziran Tekirdağ mitingi bu açıdan bir dönüm noktası oluşturacak kadar önemlidir.